

Утвердження псалмів від давнини до сучасності: дискурс та їх буття

Н. В. Вернюк

Рівненський державний гуманітарний університет. Місто Рівне, Україна.
Corresponding author. E-mail: nazar_rivne@ukr.net

Paper received 25.10.19; Accepted for publication 13.11.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2019-211VII62-14>

Анотація. Псалтир — це молитовник Церкви не тільки в її радісних випадках, але і в час смутку, як наприклад, під час похорону спочилих. Псалми співалися як у домівках над покійниками, так і при проводах померлих на кладовище. Описуючи похорон святителя Василя Великого, святий Григорій Богослов говорить, що його проводжали зі співом псалмів. Святий Григорій Ниський, розповідаючи про смерть своєї сестри Макрини, так описує її похорон: «Місце, де лежало тіло покійної, наповнювалося звуками псалмів, які співали діви, та їх риданнями. І коли при співі псалмів була відправлена всеношна і настав час світанку, тоді з усіх сусідніх міст зібралось багато чоловіків і жінок, які своїми риданнями переривали спів псалмів. Після тих псалмоспівів над тілом спочилої, священнослужителі створили з-поміж себе три хори і супроводжували смертне ложе зі співом псалмів до храму; коли ж увійшли в храм, спів псалмів був замінений молитвою, а потім знову співали псалми». **Вступ.** Актуальність даної статті зумовлена тим, що в сучасному науковому світі, зокрема у літературознавстві, пошавилося зацікавлення до вивчення ліричних текстів у Старому та Новому завіті. Сучасний глобалізаційний процес формує єдиний гуманітарний підхід в оцінці наукових студій, які зафіксувалися, а разом з тим і виконувалися древніми цивілізаціями. Найбільше уваги приділяється жанру – псалми. Він вимагає вивчення, дослідження у середовищі релігійному та світському за Старим та Новим завітами. З літературних проблем це ті, які привнесені словесною творчістю, сприймалися ритмом, мелодіями, тембром, вони визначалися в ході для живучості в історичних етапах життя, а також перейшли в тривале використання від жерців. Одні і другі досліджувалися в Малоросії (Україна) з Докиївської Русі. **Короткий огляд публікацій по темі.** Про це свідчать хроніки, літописи, рукописи, збірки, співаники. У царській Росії та СРСР вони замовчувалися, щоб не порушити право Росії на ареал України. Винятком були Євангельські тексти. У світовому масштабі досліджували цей жанр: Дж. Кюгель, А. Десницький, І. Г. Гердер, Г. В. Синіло, Р. Лаут. А також в ареалі України: М. Грушевський, І. Франко, М. Возняк, Леся Українка, В. Антонович, В. Краченко, Л. Дунаєвська, С. Грица та ін. **Мета** і завдання дослідження полягає у вивченні давності з'яви та стану побутування в нинішніх умовах. **Матеріали та методи.** Ми ставимо завдання вивчити адресування їх використання, звернутися до вагомого джерела Псалтиря, його досліджень, особливо сучасних. Він має переклади і ми можемо доторкнемось в перекладах єврейського та грецького видання. Звернемося до едиційної практики українською мовою надрукована 2004 р., до того часу користувалися найновішим у російському перекладі до тисячоліття хрещення Русі. **Висновки.** Біблія грецькою означає – книги, як зібрання різних релігійних та світських видань, які творилися з XII ст. до н. е. і побудована з двох частин. У християнстві серед п'яти книг внесени псалми Давида. Фахівці інституту літератури ім. Шевченка НАН України, вважають, що в Київську Русь, очевидно, спершу прийшов Кирило-Мефодійський переклад.

Ключові слова: псалом, псалтир, псалм, Старий завіт, Новий завіт.

Назва «псалом» (грецьке «псалмос») має грецьке походження. Цим словом давні перекладачі передавали єврейський вираз «мізмор» (таку назву дано 57 псалмам). Слово це походить від дієслова «замар» — торкати струни, звідси — пісня чи гімн, що виконується в супроводі струнного інструменту (лютня, арфа, цитра і т. п.). Те саме значення має грецький термін «псалмос».

Збірка псалмів у староеврейській мові має назву «сефер тегеллім», тобто книга похвал або пісень на славу Богу, бо ж велика частина псалмів оспівує Бога, а решта псалмів мають подячний, молитовний чи покаючий характер і доуславлення Бога безпосередньо відносяться. В книгах Нового Заповіту або згадується написане в псалмах (Лк. 24, 44), або книга псалмів (Лк. 20, 42; Діян. 1, 20).

Деякі псалми мають ще інші назви: «шір» — пісня, ода (наприклад, псалми 119—133); «тефіллаг» — молитва (Пс. 101); «машкіл» — псалом повчальний (наприклад, пс. 41) та ін.

У різних виданнях Біблії, залежно від орієнтації на староеврейську або грецьку традиції, в них міститься 150 або 151 псалм; щоправда, при останньому зазначається, що він «вні числа 150-и псалмів». По суті, проте, їх трохи менше, бо псалом 13 ідентичний з 52; псалом 69 дуже мало різниться від 39-го, а псалом 107 складається з частин інших (56, 8—12; 59, 7—14). Талмудичний переказ визнає, що в псалтирі є 147 псалмів.

У нумерації псалмів також є різниця залежно від традиції. Деякі з них поділені на два, інші об'єднані в один. Для загальної орієнтації можна сказати, що 8 перших і 3 останні псалми мають у тексті староеврейському і грецькому (переклад 70-ти) ту саму нумерацію, а в решти — єврейський текст випереджає на одиницю грецький і всі переклади з нього.

Книга Псалмів поділяється на п'ять менших книг (Пс. 1 – 41; 42 – 72; 73 – 89; 90 – 106; 107 – 150). Кожна з перших чотирьох книг відокремлюється від наступної так званою доксологією (формулою похвали Богу) — 41:14; 72:18–20; 89:53; 106:48. Остання книга немає завершальної доксології, так, як псалом 150 розглядається як доксологія до книги Псалми цілому. Лексико-стилістичні особливості цих літургійних формул дозволяють датувати їх періодом після Вавилонського полону (тобто не раніше 6 ст. до н. е.); також в той же час наявність їх в Септуагінті показує, що вони були написані не пізніше 2 ст. до н. е. Той факт, що три з чотирьох доксологій не являються інтегральною частиною псалмів, до яких вони приєднані, дозволяє припустити, що вони слугували завершеннями окремих збірок, що надалі були об'єднані в Псалтир [2, с. 145 – 148].

Дослідники вважають, що колись існували окремі збірки псалмів, які пізніше об'єднано. Залежно від імені Божого, напису над псалмом, тематики і стилю та словника вбачають, що теперішній Псалтир є зібрання чотирьох раніших збірок: збірка Давида (Пс.

1—40), Скеї (Пс. 41—82), мішаний (Пс. 83—88) і молодший (Пс. 89—150). Остання збірка містить псалми з часів Вавилонського полону (Пс. 136) і після нього; можливо, походить з часів Ездри і Неемії [3, с. 346].

Заголовки, які мають вірші псалмів, давнього походження. В них даються короткі відомості про автора чи обставини, за яких написано псалом, а також його богослужбовий ужиток і спосіб музичного виконання.

У заголовках 101 псалма в старовірській мові текстів вказуються ймення їхніх авторів, часто з короткими зауваженнями щодо обставин, за яких вони були написані (наприклад, Пс. 50). Старовірська традиція при цьому приписує Давидові (близько 1000 р. до н. е.) сімдесят три псалми; грецька — 84 псалми. Давид був здібним музикантом і автором пісень як релігійного, так і світського змісту. Про це повідомляється в 1-й і 2-й книзі Царств, I Параліпоменон і Сіраха. В 2-й книзі Царств Давида названо солодким піснетворцем ізраїлевим (2 Цар. 23, 1). Життя Давида повністю відповідає змістові псалмів, які йому приписуються (псалми месіанські). Можливо, що в псалмах Давидових з часом з'явилися дрібні зміни, наприклад, вказівки про їх богослужбове вживання і спосіб виконання.

В цілому Псалтир можна розглядати як поему, яка возвеличує славу і провидіння Бога. Деякі псалми особливо підкреслюють роль Бога як царя Вселеної і зазвичай виокремлюються в окрему жанрову групу так названих коронаційних гімнів (Пс. 47, 93, 96—99). Інша група — «Сіонські псалми» — псалми-славослів'я Божому місту Єрусалиму з горою Сіон, яку Бог обрав місцем Свого перебування (Пс. 46, 48, 76 та ін.). Близько третини Псалтирі складають ламентатції (жалоби, оплакування) — як індивідуальні (40 псалмів), так і від всього народу (Пс. 44, 60, 74, 79 та ін.). Для більшості ламентатцій характерним є вираження стійкої віри в те, що молитва їх буде обов'язково почута. Ще одним жанром являються гімни вдячності (Пс. 9, 10, 18, 30 та ін.). Специфічним жанром є, так звані, царські гімни, в центрі яких — Помазаник Божий, земний цар Іудеї (Пс. 2, 18, 20, 21 та ін.) [4, с. 537 — 655].

Хронологічну послідовність виникнення псалмів можна уявити собі приблизно так: даний Давидом імпульс продовжував діяти протягом декількох століть, від Давида до Ездри (1000—450 рр., в різних фазах життя. Довгий час складання псалмів звичайно вплинув на їх форму й тематику. Знайшли в них вислів не тільки різні переживання і психічний стан їхніх авторів, але й доля етносу, що підлягав впливам інших народів. Псалми склалися не на «замовлення», але виникали за певних обставин і тому кожен з них являє властиву єдність лише в собі, він неповторний, і так тільки ч може бути оцінюваний. Не можна, в зв'язку з цим, робити поділ псалмів на кілька або й на кільканадцять груп і вважати такий поділ обов'язковим. Усі існуючі спроби поділу псалмів на групи відповідають лише дослідницьким поглядам їхніх авторів.

Аналіз змісту псалмів дозволяє встановити, що головними темами псалмів були: історичні події загальнонародного життя (наприклад, Пс. 43, 59, 73, 78); досвід особистого життя (Пс. 3, 4, 7 і т. д.); скруха (Пс. 6, 31, 50 та ін.); туга за Богом (Пс. 41, 42, 47 та ін.); вдячність Богові (Пс. 8, 18, 28 та ін.); споглядання

шляхів добра і зла та доля праведних і неправедних (Пс. 14, 23, 81, 100 та ін.); обітниця і благодіяння Божі, невдячність, тимчасові кари і спасення (Пс. 67, 76, 113, 135 та ін.); пришествя і вічне Царство Месії — Христа (Пс. 88, 132; 2, 15, 21, 44, 71, 109; 45, 66, 86, 92, 95, 96, 97, 98).

Вивчаючи літературну форму псалмів, можна переконатись, що вони поділяються на три види: хвали, прохання і подяки. Межу між цими видами не можна провести виразно. Вказані теми часто переплітаються в одному й тому ж псалмі. При цьому можна помітити, що в псалмах часто є елементи повчального і філософського характеру, а також пророцтва (Пс. 2, 49, 74, 81, 84, 94, 109) розкривається символіка (мова йде, наприклад, про чашу, вогонь, горно та ін.). Є в псалмах також ряд елементів, пов'язаних з храмовими відправами.

Оригіналом для перекладу псалмів, який старовірська мова засвоїла досить пізно, був елліністичний грецький переклад 70-ти. Перекладач часто мав труднощі з граматичними формами і написами до псалмів. Мав при цьому, відповідно до свого часу, нахил усувати вразливі для нього антропоморфізми. Вводив перекладач також додатки — глоси (пояснення) або пропускав деякі вислови. Взагалі він рабськи наслідував старовірський оригінал, що тепер полегшує реконструкцію оригіналу, яким він користувався бл. 150 р. до н. е. На церковно-слов'янську мову Псалтир переклали святі Кирило і Мефодій, про що згадується в «Повісті временних літ» під 898 р.

Псалтир має велике значення в житті Церкви, як Старозавітної, так і Новозавітної. Поезія дозволяє відчувати в земних речах духовність. Особливо це відчувається в псалмах: краса природи (Пс. 8, 103) чи лагідний спокій домашнього вогнища (Пс. 112, 126 і 127) викликають в нас почуття подиву з краси світу, а разом створюють клімат радісної віри в Божественного їх Творця. Псалми з'явилися як вислів особистого переживання їхніх авторів. Згодом ці твори стали широко відомі, були прийняті народом. Вони стали для віруючої людини книгою молитви. Цей процес почався дуже рано, продовжувався у Вавилонській неволі та закінчився після повернення. Багато псалмів було прийнято до богослужбового вжитку Старозавітною Церквою. Про це свідчать виразно такі тексти, як 2 Пар. 23, 18; Езд. 3, 10 і далі; Неем. 12, 27. Талмуд подає псалми, призначені для читання в певні дні тижня. Зроблено це і в перекладі 70-ти в заголовках окремих псалмів: Пс. 22, призначено на перший день тижня, 46 — на другий, 92 — на четвертий, 91 — на день перед суботою, а 90 — на суботу. Гадають, що псалми в храмі співали унісонно з супроводом гри на арфі або лютні, але музикальна сторона старозавітних відправ мало відома.

Перед початком нашої ери серед іудеїв була жива надія на пришествя Месії. Для християн вона здійснилася з пришествям Господа Ісуса Христа. Псалми постійно цитуються в Новому Заповіті, найчастіше псалом 109. Новий Заповіт і християнське передання відносять до Христа псалми 15 і 21 та вірші інших псалмів, особливо 8, 35, 39, 40, 67, 68, 96, 101, 117).

Сам Ісус Христос співав псалми. Він щороку разом з Пречистою Матір'ю і праведним Йосифом, бував у

Єрусалимському храмі. В дорозі з Назарету до Єрусалиму прочани співали пісні прочан (пс. 119—133). В роки Свого спасенного служіння Христос брав участь у всіх головних святах єрусалимського храму. Для підтвердження Свого посланництва Він наводив свідчення псалмів частіше, ніж інші тексти Старого Заповіту.

Євангелісти відзначили, що після Тайної вечері Господь разом з учениками співав псалми по дорозі до Гетсиманського саду (Мф. 26, 30; Мк. 14, 26). Це, мабуть, були подячні пасхальні псалми (113, 117). Навіть на хресті слова псалмів спадають Христові на пам'ять. Святий Іоанн Богослов стверджує (19, 28), що Ісус Христос сказав: «Прагну», щоб справдилося Писання: «У спразі Моїй напоїли Мене оцтом» (Пс. 68, 22). «Боже Мій, Боже Мій! — нащо Ти Мене покинув?» — передостанні слова Спасителя на Хресті — це початок 21 псалма, в якому передрікалося страждання і торжество Месії (Мк. 15, 34). Останні слова Ісуса: «Отче! У Твої руки віддаю дух Мій!» (Лк. 23, 46 — повторюють 6 вірш 30-го псалма [1]).

За прикладом Господа Ісуса Христа і апостолів (Єф. 5, 19; Кол. 3, 16), перші християни зробили з Псалтиря правдиву книгу молитви. Отці Церкви із захопленням говорять про глибину й красу Псалтиря; їхнє ставлення зрозуміло, бо торкаючись струн людського серця, від нестерпного болю до безтурботної бадьорості, від задуми до радісної надії, від страху аж до ясної радості в псалмах дається кожному Божа допомога в його власних переживаннях. А чи ж може бути досконалішою молитва над ту, в якій Сам Бог устами людини розмовляє з Богом? «Я думаю, — говорить святий Афанасій Великий, — що в словах цієї книги виміряне й охоплене все життя людське, всі стани душі, всі рухи думки». «Псалом — просвічення душ, освячення тіл», — говорить преподобний Єфрем Сірін. «Завжди спів псалмів є торжество для тих, що радіють, утіха для тих, що сумують» (св. Іоанн Златоуст). «Псалом — тиша душі, поширювач миру. Він пом'якшує дратливість душі і заспокоює нестриманість. Він угамовує бунтівливі і хвилюючі думки. Псалом — посередник дружби, єднання між далекими і примирення ворогуючих. Бо хто може вважати ще ворогом того, з ким піднімає єдиний голос до Бога?» (св. Василій Великий).

Для богослужбового вжитку Псалтир тепер поділений на 20 кафізм (гр. «кафізма» — сидіння), а кожна кафізма ділиться на три «слави» або частини, які закінчуються піснею: «Слава Отцю і Сину і Святому Духу...». Коли і де була поділена Книга псалмів на кафізми і слави, точно невідомо. Але не підлягає сумніву, що цей поділ давній, і зроблено його, щоб полегшити увагу слухачів, яка природно стомлювалася від безперервного читання або співу. Святий Афанасій Великий згадує вже про коротке славослів'я із співом алуля, яке виголошувалося після псалмів.

Давні устами казали співати, а не читати кафізми, що залишило слід і в нашому сучасному Типіконі, в його висловах щодо виконання кафізми: «лик глаголет», а читець не читає, а «стихологисует», тобто проказує віршами напереміну з кимось іншим. За Студитсько-Алексіївським уставом кафізми не тільки співалися на глас, але і в межах гласу для них були,

мабуть, свої мелодії.

Згідно з уставом, Псалтир має прочитуватися один раз протягом тижня під час відправ, а в святу Чотирнадцятницю двічі за тиждень. Кафізми читаються за порядком, тільки 16 і 17 кафізми читаються після всіх кафізм у суботу, бо вони більше відповідають змістові суботних відправ. Порядок читання кафізм починається в суботу перед неділею апостола Фоми і продовжується до наступної Пасхи. Протягом цього часу рядове читання кафізм міняється вісім разів, у вісім періодів. Різниця при цьому полягає в тому, що в одні тижні стихословлять на утрени по дві кафізми, а в інші — по три. У Великий піст рядові кафізми читаються не тільки на вечерні й утрени, але і на часах, крім суботи і неділі. На кожному тижні рядове читання кафізм починається з суботи вечора, з вечерні.

Є також дні в богослужбовому році, коли читання кафізм не буває, а саме: від Четверга Страсного тижня і всю Пасхальну седмицю, тільки на утрени Великої Суботи читається 17-а кафізма. В деякі дні не буває читання кафізми на вечерні: в дванадцяті Господні свята, якщо вони випадають в усі дні тижня, крім неділі й понеділка, а також у ті дні, в які була всеношна. У зв'язку з цим, в неділю ввечері цілий рік кафізма не стихословиться. Однак, якщо в ці дні буде празник великого святого з всеношною, то на вечерні співається перший антифон першої кафізми.

Крім рядового читання кафізм, окремі псалми становлять складову частину всіх церковних відправ, входячи до їх складу цілком або окремими частинами. Так, до складу щоденної полуношниць входять псалми: 50, 118, 120, і 133; на утрени — 19, 20, 3, 37, 62, 87, 102, 142; 117 з віршами: 1, 11, 17, 22—23, 26 і 27; 148, 149, 150; на вечерні — 103, 140, 129, 116 і т. д. [5]

Псалтир — це молитовник Церкви не тільки в її радісних випадках, але і в час смутку, як наприклад, під час похорону спочилих. Псалми співалися як у домівках над покійниками, так і при проводах померлих на кладовище. Описуючи похорон святителя Василя Великого, святий Григорій Богослов говорить, що його проводжали зі співом псалмів. Святий Григорій Ниський, розповідаючи про смерть своєї сестри Макрини, так описує її похорон: «Місце, де лежало тіло покійної, наповнювалося звуками псалмів, які співали діви, та їх риданнями. І коли при співі псалмів була відправлена всеношна і настав час світанку, тоді з усіх сусідніх міст зібралось багато чоловіків і жінок, які своїми риданнями переривали спів псалмів. Після тих псалмоспівів над тілом спочилої, священнослужителі створили з-поміж себе три хори і супроводжували смертне ложе зі співом псалмів до храму; коли ж увійшли в храм, спів псалмів був замінений молитвою, а потім знову співали псалми».

Святий Єпіфаній говорить, що псалми Давидові співалися на похоронах, щоб полегшити печалі. Блаженний Августин, описуючи похорон своєї матері, говорить: «Єводій взяв Псалтир і почав співати псалом (100, 1), якому ми відповіли всім домом: «Милість і суд оспівувати буду тобі, Господи». Святий Іоанн Златоуст подає текст деяких псалмів, які співали над спочилими (Пс. 31, 7; 114, 6; 22, 4).

У наш час прийнято такий порядок читання Псалтирі над спочилими: кожна кафізма починається мо-

литвослов'ям: «При- ідіте, поклонімся...» (тричі); після кожної «Слави» кафізми читається молитва: «По- м'яни, Господи Боже наш...», яка міститься на кінці «Послідування по ісході душі», і на ній згадується ім'я спочилого, а по закінченні кафізми читається Трисвяте по Отче наш, тропарі за померлих і належна після кожної кафізми молитва.

Отже, псалми, хоч вони висловлювали побожності Старого Заповіту, мають велике значення в релігій- ному житті християнина і в наш час. Старий Заповіт був підготовкою до Нового, періодом, коли Господь Бог виховував із старозавітної людини нову людину — християнина і давав закони, яких не зміняв навіть Христос, а тільки вдосконалював їх розуміння і за- стосування: «Не думайте ви, що Я прийшов порушити закон і пророків: не порушити прийшов Я, а допов- нити» (Мф. 5, 17), — сказав Господь.

Можна ще підкреслити, що в певному розумінні ідеї Старого Заповіту знаходять розкриття і в Новому. Навіть ідея помсти знаходить свої відгуки в протестах і бо- ротьбі зі злом, без чого християнська любов до ближ- нього була б тільки безсилим, добрим наміром. Що ж

до земних, минутих справ, які єднають нас з Вітчиз- ною, родиною, майном, працею, то ми не можемо їх зрікатися. Не можемо бути думками у висоті, але повинні, використовуючи всі обставини і дочасні речі, прямувати за їх допомогою до вічної мети.

Хоч християнин має інше поняття про вічність ніж люди Старого Заповіту, але чи завжди легко доводиться йому розлучитися з життям. Пригнічений хворобою і страхом перед смертю, чи не звернеться він до Бога подібно до старозавітного псалмоспівця: «Помилуй мене, Господи, зглянься на страждання моє від нена- висників моїх, — Ти, що підіймаєш мене від воріт смерті» (Пс. 9, 14). Тому не можемо ми штучно роз- діляти обидва Завіти — Старий і Новий, адже вони взаємно один одного доповнюють. Цього навчає нас мати наша Церква, даючи нам Псалтир як складову частину нашої повсякденної молитви, через що ста- розавітні псалми знаходять і в теперішній час своє життєве доповнення і розкриття, впливали і впливають формуванню молоді людини, особливо з раннього віку. Вони дійшли до нас і ми передамо їх наступним поколінням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія. Книги Священного Писання Старого і Нового Завіту: в українському перекладі з паралельними місця- ми / Переклад Патріарха Філарета (Денисенка). — К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. — 1416 с.
2. Alter R. The Art of Biblical Poetry / Alter R. — New York / London: Basic Books, 1985. — 240 p
3. Дьяконов И. Древнееврейская литература / Дьяконов И. ; [Поэзия и проза Древнего Востока]. — М. : Астропринт, 1973. — 727 с.
4. Древнееврейская литература: Из Книги Бытия / пер. С. Апта; Книга Ионы / пер. С. Апта; Книга Руфь / пер. И. Брагинского; Книга Иова / пер. С. Аверинцева; Песнь
5. Песней / пер. И. Дьяконова; Книга Экклесиаст / пер. И. Дьяконова // Поэзия и проза Древнего Востока. — М.: 1973. С. 537-655. («Библиотека всемирной литературы». Т.1).
5. Псалтир. — К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2001. — 440 с.
6. Лановик З. Hermeneutica Sacra / Лановик З. — Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006. — 587 с.
7. Домашовець В. Псалми Давидові в поетичних творах Тараса Шевченка.- Оттава, 1992;
8. Сулима В. Біблія і українська література.- К.: Освіта, 1998.- С. 200-202;

REFERENCES

1. The Bible. Books of the Holy Scriptures of the Old and New Testaments: in Ukrainian with Parallel Sites / Translated by Patriarch Filaret (Denysenko). - K. : Editions of the Kyiv Patriarchate of the Ukrainian Orthodox Church of the Kiev Patriarchate, 2004. - 1416 p.
2. Alter R. The Art of Biblical Poetry / Alter R. - New York / London: Basic Books, 1985. - 240 p.
3. Diakonov I. Ancient Hebrew literature / Diakonov I.; [Poetry and prose of the Ancient East]. - M.: Astroprint, 1973. - 727 p.
4. Hebrew Literature: From the Book of Genesis / trans. S. Apta; Jonah's book / trans. S. Apta; Book of Ruth / trans. I. Braginsky; Job Book / trans. S. Averintseva; Song of Songs / trans. I. Dyakonov; Ecclesiastes Book / trans. I. Dyakonov // Poetry and prose of the Ancient East. - M. : 1973. P. 537-655. (World Literature Library. Vol. 1).
5. The Psalm. - K. : Editions of the Kyiv Patriarchate of the Ukrainian Orthodox Church of the Kiev Patriarchate, 2001. - 440 p.
6. Z. Lanovyk Hermeneutica Sacra / Z. Lanovyk - Ternopil: TNPU Editorial and Publishing Department, 2006. - 587 p.
7. Domashovets V. Psalms to David in the poetic works of Taras Shevchenko. - Ottawa, 1992;
8. Sulima V. The Bible and Ukrainian Literature.- K. : Education, 1998.- P. 200-202

Affirmation of Psalms from Antiquity to the Present: Discourse and Their Being

N. V. Vernyuk

Abstract: The Psalter is a prayer book for the Church not only in her joyous occasions, but also in times of sorrow, such as during the funeral of the dead. The psalms were sung both in the homes of the dead and in the wires of the dead to the cemetery. Describing the funeral of St. Basil the Great, St. Gregory the Theologian says that his provost was chanted with the singing of psalms. St Gregory of Nyssy, recounting the death of his sister Macrina, describes her funeral: "The place where the dead body lay was filled with the sounds of psalms sung by virgins and their sobs. And when the singing of the psalms was celebrated at the dawn and the dawn of the dawn came, then many men and women gathered from all the neighboring cities, who interrupted their singing with their sobs. Singing these psalms over the body of the dead, the clergy created three choirs among themselves and accompanied the deathbed with the singing of the psalms to the temple; when they entered the temple, the singing of the psalms was replaced by a prayer, and then the psalms were sung again. "

Keywords: psalm, psalter, psalm, Old Testament, New Testament.